

שעור מורה מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת לך לך ע"ה:

בדין מילה בשבת לבן להורים מחללי שבת ר"ל

[א] בדורנו מצויה השאלה אצל מוהלים המוזמנים בשבת למול אצל מחללי שבת רח"ל, ודנו פוסקי זמננו האם עליהם למול את התינוק בשבת ולא לדחות את המצוה, או לדחות את המילה לאחר השבת.

[ב] והנה בשאלה זו יש לדון על שני ענינים: א) האם יש למול את בני מחללי שבת בשבת או לא [אף במקום שבשבת זו לא יהיה שום חילול שבת]. ב) האם מותר למול באופן שהמילה תגרום לחילול שבת, או שיש בזה משום "לפני עיור לא תתן מכשול".

[ג] והנה לגבי הנידון הראשון מצינו שנחלקו בזה הפוסקים, דבבית יוסף¹ כתב בשם העיטור דמומר שנולד לו בן ישראלית יש למולו בשבת. וכתב על זה בית יוסף² דל"ד שהאם ישראלית ולא מומרת, אלא אף אם האם מומרת רח"ל יש למולו בשבת, ולא בא רק לאפוקי אם האם נכריה שאז הבן הוא גוי ואין למולו כלל.

אולם בט"ז³ שם כתב דבן הנולד ממומר ומומרת שעתיד לקבל חינוך לתרבות רעה אין למולו בשבת, וכן צידד הש"ך שם⁴, וכן פסק בחכמת אדם להלכה.

ולדבריהם נראה דה"ה אם ההורים הם בגדר תינוקות שנשבו, מאחר שסוף סוף עתיד הבן לקבל חינוך לתרבות רעה אין למולו בשבת.

[ד] ודברי הט"ז והש"ך צ"ע דמה בכך דיקבל הבן חינוך לתרבות רעה, הלא הוא יהודי לכל דבר, וישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ומדוע לא נמול אותו בשבת.

[ה] ושמא יש לבאר בזה קצת, ע"פ מה שהבאתי במקום אחר⁵ מדברי רבותינו שהברית אינה מאורע חד פעמי, אלא היא כריתת ברית בין בורא עולם לבין התינוק, ואדם מישראל חי עם הברית כל ימיו, ואמנם ילד המעוּתד לקבל חינוך לתרבות רעה רח"ל, אצלו אין הברית אלא מעשה חיצוני של מילה, שאף שנצטוונו בה, מ"מ אינה ברית מושלמת שהותר עבורה לחלל את השבת.

¹ יורה דעה סימן רס"ו.

² בבדק הבית שם.

³ ס"ק י'.

⁴ ס"ק ט"ז.

⁵ בשיעור בשנת תשע"א.

קהל עדת ישורון

ירושלים

[ו] אולם עיקר מה שדנו פוסקי זמננו בזה⁶ הוא האם מותר לגרום לחילולי שבת ע"י הברית, ובשו"ת שבט הלוי⁷ כתב לאסור את הדבר באופן מוחלט, שכל שהברית תגרום לחילולי שבת יש לדחותה לאחר השבת.

[ז] ולכאור' יש לדון בזה קצת לפי מה שכתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין⁸ שאין איסור לפני עיור במקום הפסד ממון או במקום שהדבר יחייב לעבור על תקנת חכמים⁹, וגם כאן מכיון שאם לא ימול תבטל מצות המילה ביום השמיני שמא יש למולו בכל אופן.

[ח] והנה אחד מראיותיו של המהריל"ד היא ממה שאמרו בגמ'¹⁰ שאין לעקור את התקנה שבתולה תינשא ברביעי בשבת, גם כשגזרו רח"ל שבתולה תיבעל להגמון תחילה משום ש"גזרתא עבידא דבטלה ותקנתא דרבנן מקמי גזירה לא דחינן", ותמה המהריל"ד איך מותר כלל להינשא במצב שכזה, הלא מכשילים כאן את ההגמון באיסור אשת איש שאף בן נח הצטוו עליה, וכתב שמוכח שבמקום מצוה אין לחוש ללפני עיור, יעו"ש. [ט] ולולא דבריו היה מקום לדון, דאין גדר הדברים שמצוה או אפילו הפסד ממון דוחים את איסור לפני עיור, אלא שכל שאנו עסוקים בשלנו, אף אם הדבר גורם מכשול לפלוני אין בזה משום מכשול¹¹.

[י] ולפי זה יש לדון לכאור' בעניננו דאם משפחתו של הקטן תחלל שבת בהבאתו לברית והסעודה וכו', הרי עשיית הברית הינה נתינת מכשול ממש, אולם מה שהדבר גורם לאורחים לבוא וכדו' אין לאסור, וכעין דברי המהריל"ד. (וכשם שלא נאמר שאם יש אדם המגיע לרכב בשבת לתפילה שיש עלינו לסגור את ביהכ"נ כדי שלא להכשילו וכדו').

[יא] וכעין זה ראיתי שכתבו לדינא בשם מרן הגריש"א שאם משפחתו של הקטן תחלל שבת או אם מגיעים רבים ברכב שיש בזה משום חילול ה' יש לדחות את הברית, אולם אם אורח בודד יגיע ברכב בשבת אין לדחות את הברית.

[ולמעשה כמובן שיש לדון בכל מקרה לגופו ע"פ גדולי ההוראה].

⁶ וכדלהלן. [ומשמע שלדינא לא חיישי' לדברי הט"ז והש"ך, וצ"ע].

⁷ בתשובותיו בנושא בחלק א' ובחלק ד' ובחלק ט'.

⁸ קו"א סימן קמ"ה.

⁹ ובספר קובץ תשובות [למרן הגריש"א זצ"ל] כתב ע"פ דבריו דמותר להפגין בשבת נגד חילולי שבת, אף

שגורמים בזה לשוטרים לחלל שבת, יעו"ש.

¹⁰ ריש מס' כתובות.

¹¹ משל למה"ד למי שיאיים עליו שכנו שאם לא יוותר לו על חלקו יחלל שבת, וכי מחויב לוותר לו, כשם שאדם צריך להפסיד ממנו כדי לא לעבור אף עבירה.